

Гордана Петковић

Лукијан Богдановић

последњи
карловачки
патријарх
(1908-1913)

Luca

lukijan bogdanović

Лукијан Богдановић
последњи карловачки патријарх
(1908 - 1913)

каталог изложбе

Сремски Карловци, октобар 2013.

Издавач:
Музеј града Новог Сада, Тврђава 4, Петроварадин
www.museumns.rs

За издавача:
MSc Весна Јовичић

Аутор каталога и изложбе:
мр Гордана Петковић, виши кустос историчар

Рецензент каталога:
др Горан Васин

Сарадници:
Радмила Петронијевић, Диана Милиновић, Срђан Ерцеган

Лектор:
Татјана Пивнички Дринић

Фотографије:
Феђа Киселички, Душан Ткаченко

Конзервација:
Иштван Печкаи-Ковач

Техничка реализација:
Љиљана Плетикосић, Невенка Башић,
Душан Ткаченко, Звонимир Беркловић, Милан Сујић

PR изложбе:
MSc Даница Иванчевић

Дизајн и техничка припрема каталога:
Вера Карић

Штампа: Мултидизајн

Тираж: 500

Изложба је реализована средствима Епархије сремске, Града Новог Сада и Општине Сремски Карловци,
на чему се срдечно захваљујемо.

Лукијан (Лазар) Богдановић је рођен 28. априла / 10. маја 1867. године у Баји, од оца Александра, трговца, и мајке Милице, рођене Летић.¹ У месту рођења је завршио основну школу и гимназију. Богословију је учио у Карловцима и завршио је 1889. године, а права је студирао на Митрополитском лицеју у Јегри.² Током школовања стицао је и додатно образовање које се огледало у часовима језика – француског, немачког и мађарског, часовима играња и клавира, часовима мачевања.³

Замонашио се 16. јула 1891. у манастиру Беочину, и пет дана касније рукоположен је за јерођакон у манастиру Раковцу. Неколико месеци потом, приликом освећења храма у Сремској Митровици (октобра 1891), произведен је у чин протођакона, а за архиђакон је произведен у Даљу на Цвети 1894. Већ следеће године рукоположен је, у карловачкој Саборној цркви, у чин презвитерасинђела. Надан његове крсне славе, на Светог Николу, исте године произведен је за протосинђела, а крајем децембра за архимандрита манастира Беочина.⁴ Сва рукоположења извршио је патријарх Георгије Бранковић, што говори о патријарховој великој наклоности према младом Лукијану. Волео га је као сина. Лукијанов духовни отац био је Никанор Поповић, епископ темишварски.

Велика српска православна црква у Баји
(Музеј Војводине)

1 Отац Александар пореклом је био из Печвара у Барањи, а мајка Милица потекла је из угледне свештеничке породице и била у блиским рођачким везама са патријархом Георгијем Бранковићем. Александар и Милица имали су двојицу синова, Лазара и Милоша. Патријархови родитељи и брат почивају на Чератском гробљу у Сремским Карловцима. Опширније у: Успомене протe Стевана Чампрага (избор и увод Федора Бикар), Сентандреја 2001, стр. 29; Душан Н. Петровић, *Патријарх Лукијан Богдановић*, Сремски Карловци 2013, стр. 9; Срђан Ерцеган, *Лукијан – православни архиепископ карловачки, митрополит и патријарх српски 1908–1913*, Сремски Карловци 2013, стр. 16. Животопис архимандрита Лукијана Богдановића, из 1897, чува се у Архиву САНУ у Београду, у Историјској збирци, инв. бр. 14348/151.

2 Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси од IX–XX века*, Београд–Подгорица–Крагујевац 1996, стр. 290.

3 С. Ерцеган описује Лазара (потоњег патријарха Лукијана) као „наочитог студента“ и „даровитог младића... преданог истини православне вере“, наводећи и речи једног Богдановићевог савременика који га је сматрао за човека „изванредне спољашности и лепих манира“. С. Ерцеган, *н. д.*, стр. 19.

4 Записник седнице Светог Синода, од 19/31. децембра 1896, Архив САНУ у Сремским Карловцима (у даљем тексту: АСАНУК), фонд МПА, 1896/503.

Лазар Бођановић као студент,
око 1890.
(власништво Мирка Тишме, Н. Сад)

Манастир Беочин
(Музеј Војводине)

Првих неколико месеци после замонашења био је конзисторијални подбележник Бачке епархије у Новом Саду, и истовремено је предавао веронауку у новосадским школама: државној гимназији, вишој грађанској трговачкој школи и девојачкој школи. Почетком децембра 1891. постављен је за катихету гимназије у Сремским Карловцима, где је службовао до краја школске 1893/94. године. Извесно време је предавао и црквено појање у Карловачкој богословији.⁵ Од априла 1894. постављен је за конзисторијалног бележника архиђакепископске управе и, истовремено, за актуара гимназијског Патроната у Карловцима. Као дворски монах, радећи у непосредној патријарховој близини, био је у прилици да учи и стиче искуства која ће му касније бити од користи приликом обављања највиших црквених дужности.

После смрти Јеремије Мађаревића, епископа будимског, архимандрит Лукијан је крајем 1896. именован за мандатара а врло брзо и за администратора Будимске епархије.⁶ За епископа је изабран једногласно децембра 1897, а хиротонисао га је 1/13. марта 1898. патријарх Георгије са епископима – горњокарловачким Михаилом Грујићем и вршачким Гаврилом Змејановићем.⁷

Као епископ будимски Лукијан је имао пуно посла на пољу просвете. Наиме, вероисповедне школе су биле у врло лошем стању, и његовим заузимањем је, за неколико година, на њих утрошено око 100.000 круна.

⁵ Коста Петровић, *Историја Карловачке гимназије*, Нови Сад 1951, стр. 312; Никола Гавриловић, *Карловачка богословија (1794–1920)*, Сремски Карловци 1984, стр. 78.

⁶ На предлог краљевске угарске владе цар Франц Јозеф именовао га је за администратора Будимске епархије (АСАНУК, МПА 1897/39), о чему и архимандрит Лукијан извештава патријарха Георгија (АСАНУК, МПА 1897/43).

⁷ О посвећењу Лукијана Богдановића за епископа будимског детаљно извештава *Српски Сион*, бр. 10, 1898, стр. 146–150.

Као члан Горњег дома Угарског сабора епископ Лукијан је, у име целог епископата Карловачке митрополије, устао у одбрану српских вероисповедних школа у тренутку када је запретила опасност да се затворе, приликом расправе у вези са Апоњијевим школским законом, који је тежио стварању јединственог политичког мађарског народа. У свом говору, одржаном у Сабору 25. априла / 8. маја 1907, на течној мађарској језику, епископ Лукијан је рекао: „...не могу затајити својих тешких бојазни од тога: шта ће бити од наше школске и црквене аутономије онда, када примимо државну помоћ под оним условима, под којим нам се она нуди овим законским предлогом? Знам и познајем врло добро, како наша паства врло пази на своју црквену аутономију, како је љуби, знам колико су наши верници жртвовали и колико још и данас жртвују, да издржавају своје културне установе. Знам, да до сада нису ни тражили ни примили од државе за ове циљеве никакве материјалне потпоре, – и то само стога, што су страховали за аутономију својих школа.“⁸ Ускоро се указала потреба за оснивањем одбора за прикупљање прилога и подизање нових школа, а епископ Лукијан је својим прилогом од 10.000 круна постао највећи приложник. Знао је да поклони школама учила која су недостајала, да ангажује квалификоване учитеље и да пронађе имућне добротворитеље.⁹ Обновио је многе цркве и парохијске домове, а цркву у Чобанцу је, својим средствима, обновио из темеља (1906). У Сентандреји је, у његово време, подигнута зграда новог епископског двора.

*Сентандреја – Саборна црква и нови двор
(Музеј Војводине)*

⁸ Браник, бр. 95, 1907, стр. 1–2.

⁹ Више о томе: С. Ерцеган, н.д., стр. 57–59.

Грамаша патријарха Георгија којом пошљава Лукијана Богдановића
за епископа будимској, 1898.
(Архив Будимске епархије, Сенијандреја)

Освећење темеља дома црквене оштинине, Будим, 1901.
(Рукописно одељење Матице српске)

Епископ Лукијан Богдановић је након смрти епископа Никанора - од септембра 1901. до септембра 1902, све до избора новог епископа др Георгија Летића - администрирао Темишварском епархијом.¹⁰ Када је патријарх Георгије Бранковић умро (1907), епископ Лукијан Богдановић постављен је, априла 1908, за администратора Митрополије. Том приликом додељена му је и титула правог царског тајног саветника. Изборни сабор сазван је за 28. јул те године. Приликом гласања, вршачки епископ Гаврило Змејановић добио је 40 а епископ пакрачки 30 гласова. Међутим, цар није хтео да потврди овај избор, па је 16. септембра одржано још једно заседање, на коме је изабран епископ бачки Митрофан Шевић. У овом случају епископ Митрофан није прихватио избор, о чему је обавестио краљевског комесара, који је наредио нови избор за 9/22. септембар 1908. Коначан избор пао је на епископа будимског Лукијана Богдановића, што је цар и потврдио.¹¹ Свечана инсталација обављена је 25. септембра 1908, у карловачкој цркви Светих апостола Петра и Павла (Доњој цркви).¹² У говору који је том приликом одржао, нови патријарх је између осталог рекао: „На пучини овој бесни, на велику жалост и грдну штету нашу већ годинама непрекидно силна бура, усковитлана неповољним приликама, али признајмо искрено и нашим ниским страстима, злбом, завишћу, мржњом, те отуда и неслогом. (...) По том узбурканом мору плови брод наше свете Цркве, који је остао смрћу блаженога патријарха Георгија, без свог крмара. И ви позвасте мене, међу браћом млађег и мање искуснога, да ја узем крму на броду Цркве наше у руке своје, да га ја уведем у оно тихо пристаниште, у којем нема ни буре ни борбе, него има реда и рада, од којег зависи живот и напредак, свуда и свакад.“¹³

Нови патријарх је био свестан тежине свог положаја, који није био лак ни његовим претходницима, као и околности у којима је била угрожена народно-црквена аутономија српског народа у Аустро-Угарској. Већ на првој саборској седници 26. септембра / 9. октобра 1908, патријарх је рекао: „На часовнику нашег народно-црквеног живота откуцнуо је већ дванаести час! Пренимо се, освестимо се, да и њега не пропустимо!“¹⁴ У раду се ослањао на добре саветнике, архимандрита Илариона Зеремског и протојереја Јована Вучковића, ректора Богословије. Патријарх Лукијан је наредних пет година, као администратор, управљао и Будимском епархијом.

10 Извештај епископа Лукијана патријарху Георгију о преузимању управе над Темишварском епархијом. АСАНУК, МПА 1901/453.

11 Приликом овог гласања епископ Лукијан је добио 39 гласова, а други кандидат, епископ Мирон Николић, добио је 25. гласова. *Рад српског народноцрквеног сабора од 1908. године*, Сремски Карловци 1908; Ђоко Слијепчевић, *Историја Српске православне цркве*, књ. 2, Београд 1991, стр. 187–189. Одлука цара којом потврђује овај избор објављена је у *Српском митрополијском гласнику*, бр. 38, од 28. септембра 1908, стр. 607–608.

12 Инсталација није обављена у Саборној цркви, што је било уобичајено, због радова на рестаурацији цркве започетих током 1907. Више у: Донка Станчић, *Архитект Владимир Николић*, Нови Сад 1999, стр. 205–213. Априла 1910. патријарх Лукијан је осветио обновљену Саборну цркву. *Српска мисао*, бр. 4, од 6/19. априла 1910.

13 *Говор Лукијана Богдановића архиепископа карловачког, митрополита и патријарха српског, приликом инсталације му, дана 25. септембра (8. октобра) 1908. године*, Библиотека Матице српске, инв. бр. Дк II 91; *Богословски гласник*, св. 3–4, Сремски Карловци 1908.

14 *Говор Његове светости преузвишеног господина Лукијана Богдановића патријарха српског држан у седници саборској 26. септембра (9. октобра) 1908. године*, Сремски Карловци 1908, Библиотека Матице српске, инв. бр. IV 1233.

У његово време донете су значајне црквене уредбе, основани нови фондови и решена многа црквеношколска питања. На његов предлог донето је *Устројство Светог архијерејског Синода православне Српске митрополије карловачке* (1911),¹⁵ које је потврдио и цар, а посебном уредбом је исте године регулисан статус дворског монашког свештенства.

Крајем јануара 1909. Хрватско-славонско-далматинска влада одузела је право јавности Српској учитељској школи у Пакрацу, због чега је патријарх отпутовао у Загреб, након чега јој је то право враћено. Године 1912. нанет је велики ударац народно-црквеној аутономији, када је једном наредбом стављен ван снаге низ законских прописа који су регулисали њен живот и рад. Повод за овакав чин било је одбијање предлога да се, као помоћ патријарху, за послове архијерејезе креира место епископа суфрагана, јер је угарска влада намеравала да патријархово седиште премести у Будимпешту. Било је врло извесно да ће се оваква намера и остварити. У том случају седнице црквених власти, па и самог сабора, одржавале би се у Будимпешти, а патријарх би могао „починити дела на која се не би усудио резидирајући у средини свога народа“.¹⁶

Сахрана патријарха Лукијана
Сремски Карловци, 2. новембар 1913.
(Ружичасто одељење Матице српске)

¹⁵ Патријарх извештава Сабор да је царском одлуком потврђено Устројство Светог архијерејског синода, 17/30. децембар 1911, АСАНУК, фонд Сабори, 1912/1.

¹⁶ Сава, епископ шумадијски, *н.д.*, стр. 293.

Патријарх Лукијан је био велики добротвор. У његово време основан је Синодски фонд (1909), за синодске и црквено-просветне потребе, у који је сам патријарх улагао 50.000 круна годишње. Такође, од свог чистог прихода давао је 20% за Свештеничко-удовички фонд. На његову иницијативу преуређено је и Стратимировићево Благодјејаније и створен модеран гимназијски интернат, који је назван по имену свог оснивача – Стефанеум. Патријарх је обећао да ће за побољшање хране у Стефанеуму дати 5.000 круна из својих средстава. Био је врховни патрон Благодјејанија, Текелијанума, Карловачке гимназије и Новосадске гимназије. Био је заштитник и добротвор многим младим људима који нису имали довољно средстава да се образују, а међу њима се нашао и касније чувени Лазар Мирковић.

У јеку незадовољства народа због насталих промена патријарх Лукијан Богдановић је трагично умро. Приликом лечења у аустријској бањи Бад Гастајн, 19. августа / 1. септембра 1913. он је нестао. Његови посмртни остаци пронађени су тек крајем октобра у реци Ахе, тридесет километара од Бад Гастајна.¹⁷ Патријархова смрт и околности под којима је страдао никада нису до краја разјашњени. Поводом смрти патријарха Лукијана своје саучешће изразили су многи државни великодостојници, министри, хрватски бан, представници црква, удружења и бројни појединци.¹⁸ Сахрањен је 20. октобра/2. новембра 1913. у крипти карловачке Горње цркве, поред патријарха Георгија Бранковића.¹⁹

Носилац је Ордена Светог Саве I степена и Ордена Албрехта Побожног.

Лукијан Богдановић је био последњи митрополит-патријарх Карловачке митрополије. Био је образован, родољубив, хуманиста, задужбинар, центлменских манира, благе нарави и „голубијег срца“. На своја плећа је преузео огроман терет који је више од два века притискао Српску православну цркву и њене поглаваре у Аустријском царству. У свом архипастирском раду првенствено је водио рачуна о потребама Цркве и својих верника, иако је био оптуживан „у Војводини због свог пријатељства са Мађарима, а у Будимпешти због љубави према Србима“.²⁰ Своју Цркву и свој српски народ оставио је у најнезгоднијем тренутку, пред почетак Првог светског рата. Само неколико година касније Карловачка митрополија је ушла у састав васпостављене Српске патријаршије (1920).

*Патријаршијски трб, око 1896.
(Музеј Српске православне цркве, Београд)*

¹⁷ Обдукцији су, поред лекарске комисије, присуствовали: епископ будимски Георгије Зубковић, протојереји Стеван Чампраг и Михаило Мишић и архиђакон Иринеј Ћирић. Глава патријархова је била смрскана и пронађен је само један њен део. Више о нестанку, обдукцији и преносу патријарховог тела у Карловце у: Иринеј Ћирић, „Смрт и погреб Н. Св. Патријарха Лукијана“, *Богословски гласник*, св. 3–4, Сремски Карловци 1913, стр. 228–248.

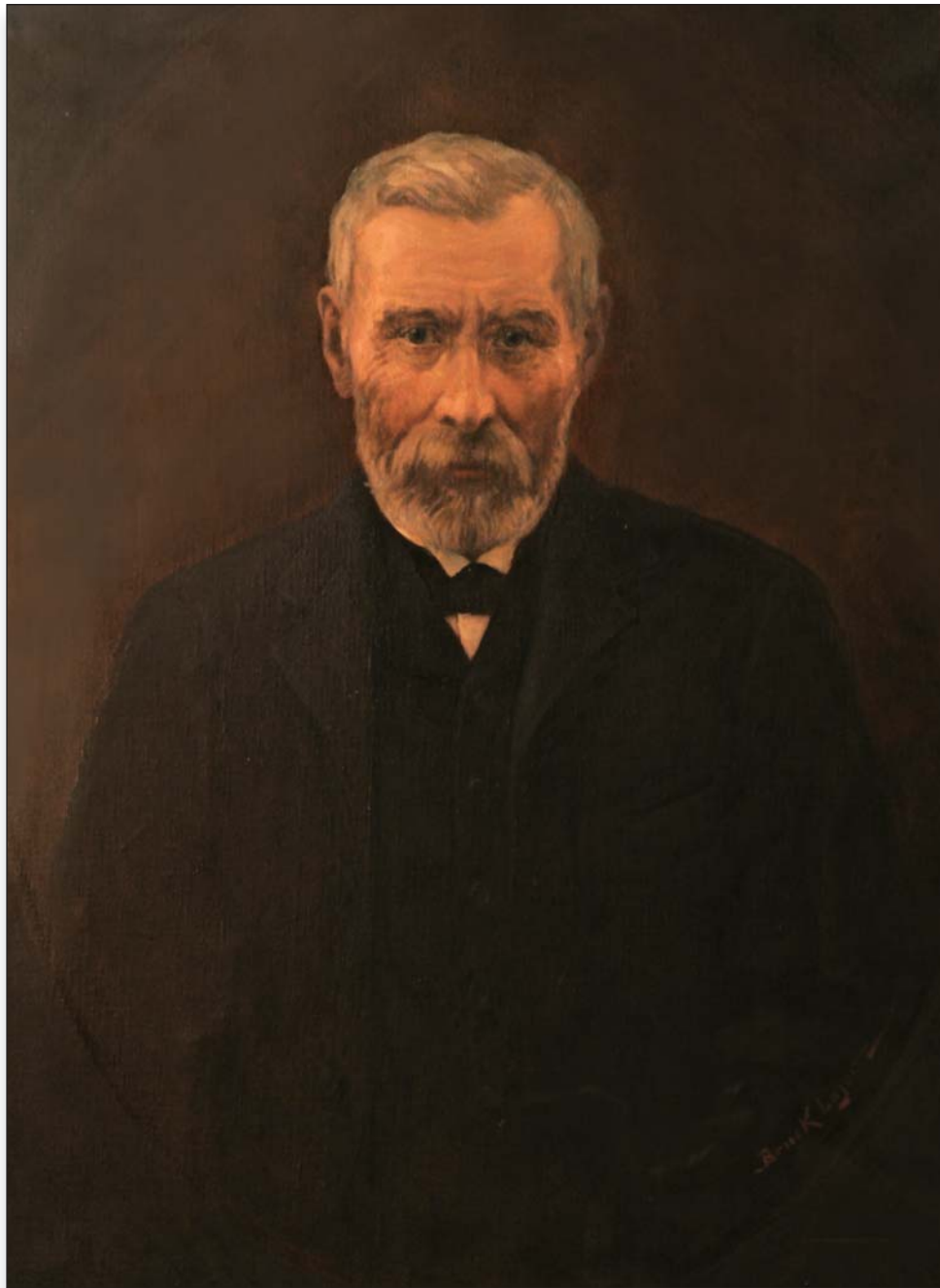
¹⁸ АСАНУК, Varia.

¹⁹ Распоред при погребу Његове светости патријарха Лукијана, у недељу 20. октобра (2. новембра) 1913. г. (у потпису је архиђакон Иринеј Ћирић), Музеј града Новог Сада - Завичајна збирка Сремски Карловци, ГМСК, инв. бр. И-205

²⁰ С. Ерцеган, *н. д.*, стр. 330.

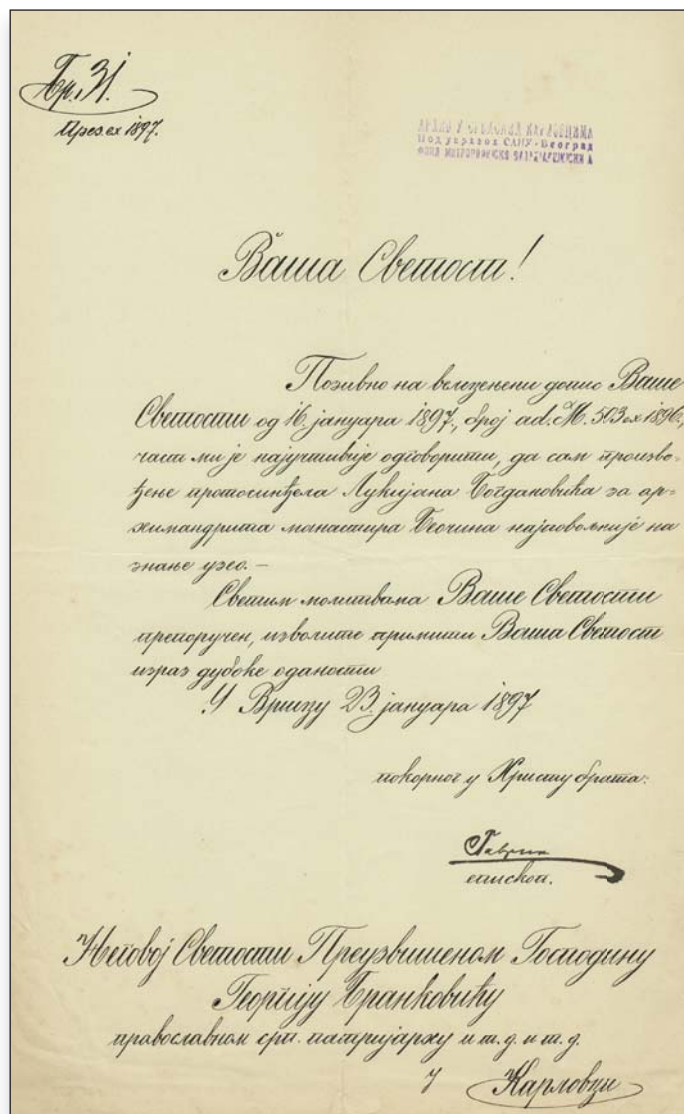
*Александар Брук, Портрет Милице Бојдановић, патријархове мајке
око 1910, уље на платну
(у приватном власништву)*

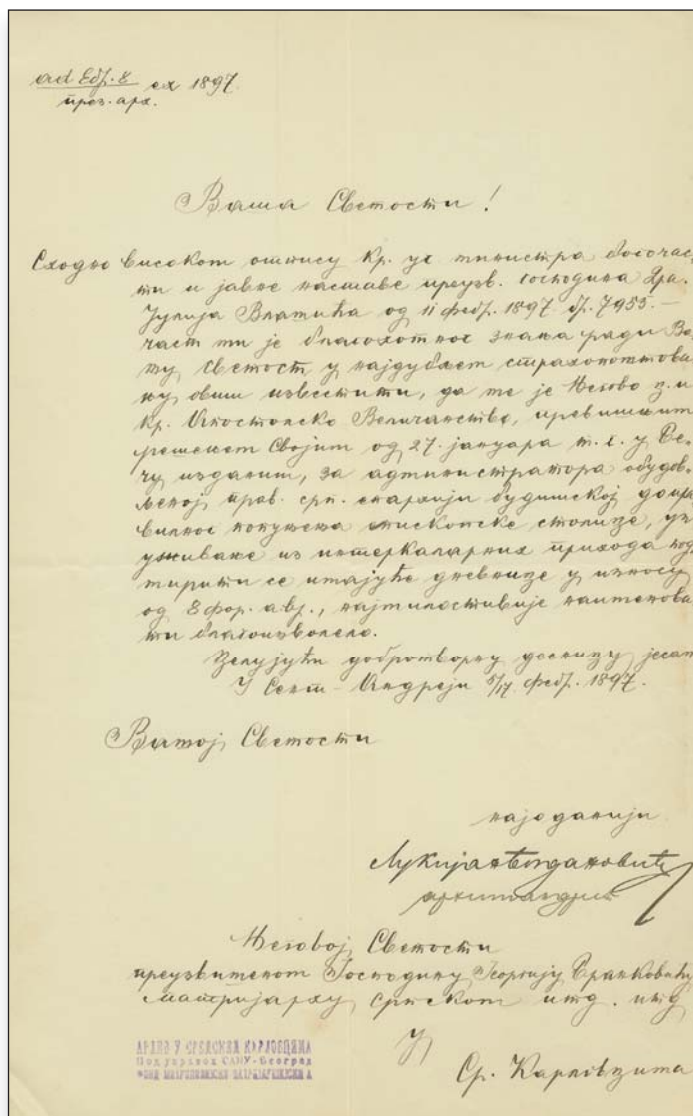
*Александр Брук, Портрет Александра Богдановића, патријарховој оца
око 1910, уље на платну
(у приватном власништву)*

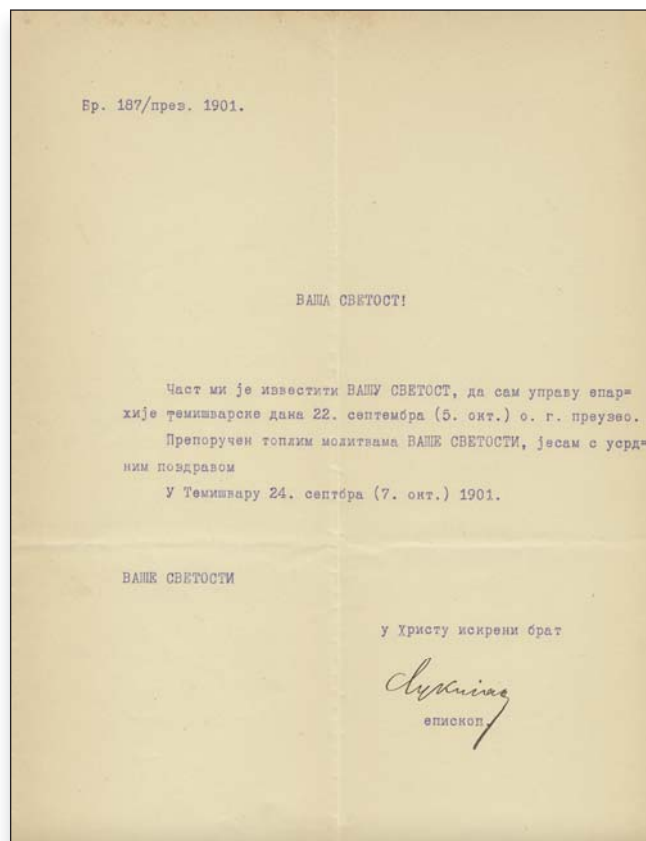
Архиђакон Лукијан Бођановић, 1894.
(Ручкописно одељење Маџице српске)

Гаврило, епископ вршачки, са радошћу је примио вести
о произвођењу протосинђела Лукијана
за архимандрита, 1897.
(Архив САНУ, Сремски Карловци)

Архимандрит Лукијан извештава патријарха Георгија
да је цар одобрио избор за администратора
Будимске епархије, 1897.
(Архив САНУ, Сремски Карловци)

Епископ Лукијан извештава патријарха Георгија
да је преузео администрацију Темешварске
епархије, 1901.
(Архив САНУ, Сремски Карловци)

Кашничца из манастира Беочина, 1900.
поклон Радивоја Врховца, професора Карловачке гимназије
(Музеј СПЦ, Београд)

Инсталација патријарха Лукијана Бојдановића
у Доњој цркви
Сремски Карловци, 25. септембар 1908.
(Музеј града Новог Сада)

Патријарх Лукијан са царско-краљевским комесаром
на Сабору 1908.
(колекција Славка Кошутинића)

Посланици одлазе на Сабор, 1908.
(Музеј града Новог Сада)

*Новоизабрани патријарх Лукијан са царско-краљевским изаслаником
и саборским посланицима, у дворишту Патријаршије, 1908.
(Музеј града Новог Сада)*

*Значка патријарха
Лукијана, са освештења
заставе карловачкој Српској
занајлијској удружења,
око 1910.
(Музеј града Новог Сада)*

*Александар Брук,
Портрет патријарха
Лукијана Богдановића, око 1910.
уље на платну
(у приватном власништву)*

*Грб патријарха Лукијана
Богдановића
(Музеј града Новог Сада)*

*Урош Прегућ,
Портрет патријарха
Лукијана Богдановића, 1925.
уље на платну
(Епархија сремска,
Сремски Карловци)*

Урош Предић, Патријарх
Лукијан Бојановић обраћа се
Светом Николи, 1910.
уље на платну
(Српска патријаршија,
Београд)

Ентеријер Патријаршијског
двора, са Предићевом
композицијом,
Сремски Карловци, око 1910.
(колекција Славка Кошутинца)

*Архијерејска мишра, коју је
носио патријарх Лукијан
(Музеј СПЦ, Београд)*

*Грб Патријаршије
(Музеј СПЦ, Београд)*

*Патријаршијски шрон, који је
користио патријарх Лукијан
(Српска патријаршија, Београд)*

*Комисија која је утврдила идентитет патријархових остатака
Бад Гастајн, 1913. (Архив САНУ, Сремски Карловци)*

Патријарх Лукијан Богдановић умро је, у јесен 1913. године, у аустријској бањи Бад Гастајн, под неразјашњеним околностима. О његовој смрти постојале су различите теорије – од оне да је страдао несрећним случајем, преко самоубиства до теорије о убиству, нарученом од стране угарске или аустријске владе – али историја ни до данас није спознала истину. Патријархова смрт је, свакако, била мученичка.

*Цицела пронађена на телу
патријарха
(Архив САНУ, Сремски Карловци)*

*Остаци тела патријарха Лукијана
(Архив САНУ, Сремски Карловци)*

*Део патријархове вилице
(Архив САНУ, Сремски Карловци)*

Каталожки попис предмета:

1. Александар Брук, Портрет Александра Богдановића, патријарховог оца, око 1900, уље на платну, дим. 55x75 цм, у приватном власништву;
2. Александар Брук, Портрет Милице Богдановић, патријархове мајке, око 1900, уље на платну, дим. 55x75 цм, у приватном власништву;
3. Велика српска православна црква у Баји, разгледница, Музеј Војводине, инв. бр. 2515;
4. Манастир Беочин, разгледнице, Музеј Војводине, инв. бр. 2558-2559;
5. Печат манастира Беочина, крај 19. века (?), Музеј СПЦ, Београд, инв. бр. 5218;
6. Печат управе манастира Беочина, крај 19. века (?), Музеј СПЦ, Београд, инв. бр. 5219;
7. Кашичица из манастира Беочина, поклон Радивоја Врховца професора и потоњег директора Карловачке гимназије, 1900, Музеј СПЦ, инв. бр. 5296;
8. Животопис архимандрита Лукијана Богдановића, 1897, Архив САНУ, Београд, Историјска збирка, 14348/151;
9. Записник седнице Светог синода, од 19/31. децембра 1896, АСАНУК, МПА 1896/503;
10. Именовање Лукијана, од стране цара, за администратора Будимске епархије, АСАНУК, МПА 1897/39;
11. Архимандрит Лукијан извештава патријарха Георгија о царској одлуци, АСАНУК, МПА 1897/43;
12. Разгледница Сентандреје, Музеј Војводине, инв. бр. 2513-2514;
13. Лукијан Богдановић, епископ будимски, Будимпешта, 1899, фото: Strelicky, Музеј града Новог Сада-Завичајна збирка Сремски Карловци (ознака ГМСК), инв. бр. И-3288;
14. Извештај епископа Лукијана патријарху Георгију о преузимању управе над Темишварском епархијом, АСАНУК, МПА 1901/453;
15. Писма епископа Лукијана Проти Стевану Чампрагу, Сентандреја, 1898, 1902/3, Музеј Војводине, инв. бр. 2575-2578;
16. Повеља положена у камен-темељац зграде Текелијанума, 28. октобар/10. новембар 1907, Музеј Војводине, инв. бр. 2975;
17. Епископ Лукијан Богдановић на освећењу, фотографија, Музеј СПЦ, инв. бр. 7045;
18. *Рад Српског народно-црквеног сабора од 1906-1907 године по стенографским записницима*, Сремски Карловци 1906-1907, ГМСК, инв. бр. И-2234;
19. Табло учесника Српског народно-црквеног сабора (међу њима је епископ Лукијан Богдановић), Сремски Карловци, 1902, ГМСК, инв. бр. И-3422;
20. Свештенство и посланици Сабора, Сремски Карловци, 1902, ГМСК, инв. бр. И-2641
21. Центар Карловаца пред Сабор, 1908, фотографија, ГМСК, инв. бр. И-2636
22. Лукијан Богдановић са комесаром и групом посланика пред Сабор на којем је изабран за патријарха, Сремски Карловци, 1908, фотограф: П. Јовановић, Нови Сад, ГМСК, инв.бр. И-3615
23. Дочек царског изасланика на отварање Сабора, испред улаза у Патријаршију, Сремски Карловци, 1908, ГМСК, инв. бр. И-3343
24. Царски комесар др Антал Гинтер, на путу до палате Народно-црквених фондова, у којој је саборница, Сремски Карловци, 1908, инв. бр. И-2636
25. Пред отварање Српског народно-црквеног сабора, Сремски Карловци, 1908, фотографија, ГМСК, инв. бр. И-2824
26. Патријарх Лукијан Богдановић, фотографија, Сремски Карловци, 1908, ГМСК, инв. бр. И-2640
27. Патријарх Лукијан Богдановић испред Доње цркве са епископима Митрофаном Шевићем и Георгијем Летићем, Сремски Карловци, 1908, инв. бр. И-2813; И-3344-3345

28. Патријарх Лукијан Богдановић, успомена на 25. септембар 1908, фотографија, Музеј СПЦ, инв. бр. 8662
29. Избор Лукијана Богдановића за патријарха, 1908, разгледница, ГМСК, инв. бр. И-749
30. Патријарх Лукијан Богдановић, око 1908, Музеј СПЦ, инв. бр. 8671
31. Учесници Сабора са патријархом Лукијаном, Сремски Карловци, 1908, фотографија, ГМСК, инв. бр. И-2824
32. Патријарх Лукијан са царским комесаром, Сремски Карловци, 1908, фотографија, ГМСК, инв. бр. И-3340
33. *Говор Лукијана Богдановића архиепископа карловачког, митрополита и патријарха српског приликом инсталације му, дана 25. септембра (8. октобра) 1908, Сремски Карловци 1908, БМС, инв. бр. 290;*
34. *Говор Његове светости преузвишеног господина Лукијана Богдановића патријарха српског држан у седници саборској 26. септембра (9. октобра) 1908, Сремски Карловци 1908, БМС, инв. бр. IV 1233;*
35. *Рад Српског народно-црквеног сабора по стенографским записницима, Сремски Карловци 1908, ГМСК, инв. бр. И-2687*
36. Дописница – мотив са избора патријарха Лукијана Богдановића, 1908, издање: П. Крстоношић, ГМСК, инв. бр. И-3341
37. Разгледница - мотив са избора патријарха Лукијана Богдановића, 1908, колекција Славка Кошутића
38. Група посланика на Сабору, испред дворишног улаза у Патријаршију, Сремски Карловци, 1908, ГМСК, инв. бр. И-3615
39. Патријарх Лукијан Богдановић у литији, Нови Сад, 1909, фотографија, ГМСК, инв. број И-3346-3347
40. Портрет патријарха Лукијана Богдановића, Сремски Карловци, 1909, фото: „Uher“, ГМСК, инв. бр. И-2981
41. Портрет патријарха Лукијана Богдановића, 1909, фотографије, Музеј СПЦ, инв. бр. 3136-3137
42. *Уредба о уређењу црквених, школских и фондуционалних дела грчко-источне српске Митрополије, Сремски Карловци 1909, ГМСК, инв. бр. И-254*
43. Патријарх Лукијан Богдановић, фотографије, Музеј СПЦ, инв. бр. 7849-7850
44. *Vasarnapi ujsag*, бр. 32, 1908, Budapest, број мађарског часописа посвећен избору патријарха Лукијана, ГМСК, инв. бр. И-835
45. *Рад српског народноцрквеног сабора, од 29. маја до 29. јуна 1910. год, по стенографским записницима, Сремски Карловци 1910, ГМСК, инв. бр. И-1110*
46. Улазница у саборницу, око 1910, ГМСК, инв. бр. И-43
47. Палата Народно-црквених фондова, у којој су се одржавали сабори, око 1901, фотограф: непознат, ГМСК, инв. бр. И-3139
48. Долазак царско-краљевског комесара и посланика на Сабор, Сремски Карловци, 1911, фотограф: Р. Ivanovits, ГМСК, инв. бр. И-2642
49. *Рад српског народноцрквеног сабора по стенографским записницима, Сремски Карловци 1911, ГМСК, инв. бр. И-1122*
50. Патријаршијски грб, почетак 20. века (?), баршун, свила, вез, дим. 50х50 цм, Музеј СПЦ, Београд, инв. бр. 4994
51. Грб Патријаршије, 1896 (?), бојено дрво, Музеј СПЦ, инв. бр. 5500
52. Грб патријарха Лукијана Богдановића, челик, бронза, 1908-1913, ГМСК, инв. бр. И-1503
53. Печат са патријаршијским грбом, Музеј СПЦ, инв. бр. 5234
54. Печат управе Патријаршијског двора, крај 19. века, ГМСК, инв. бр. И-1514

55. Значка са именом патријарха Лукијана Богдановића, највероватније са освећења заставе Српског занатлијског удружења, око 1910, ГМСК, инв. бр. И-1535
56. Александар Брук, Портрет патријарха Лукијана Богдановића, око 1910, уље на платну, дим. 100x131 cm, у приватном власништву
57. Писма патријарха Лукијана Проти Стевану Чампрагу, 1909, 1912, Музеј Војводине, инв. бр. 2571, 2573;
58. Визит-карта патријарха Лукијана, Музеј Војводине, инв. бр. 2579;
59. Портрет патријарха Лукијана Богдановића, 1910, фотограф: непознат, ГМСК, инв. бр. И-3693
60. Долазак комесара и посланика на Сабор, Сремски Карловци, 1911, фотограф: П. Ивановић (Нови Сад), инв. бр. И-2642
61. *Извештај Школског савета о раду и стању прав. Српских вероисповедних школа за 1907-1909*, Сремски Карловци, 1910;
62. Патријарх обавештава Црквену општину у Сомбору о постављењу учитељице Катарине Радивојевић, 27. јануар / 9. фебруар 1911, Архив Црквене општине у Сомбору;
63. Позивница патријарха Лукијана, за ручак у Двору, упућена Ђорђу Красојевићу, 2/15. фебруара 1911, ГМСК, инв. бр. И-174
64. Архијерејска митра, коју је носио патријарх Лукијан Богдановић, Музеј СПЦ
65. Патријаршијски трон, Српска патријаршија, Београд
66. *Устројство Светог архијерејског синода православне српске Митрополије карловачке*, Сремски Карловци 1912.
67. Патријарх обавештава Сабору о потврђивању Устројства Синода од стране цара, 17/30. децембар 1911, АСАНУК, фонд Сабори 1912/1;
68. Урош Предић, Портрет патријарха Лукијана Богдановића, 1925, уље на платну, дим. 75x575 cm, власништво Епархије сремске;
69. Место где је патријарх Лукијан пао у реку Ахе код Бадгастајна 19. августа 1913, разгледница, издање Ф. Огњановића, Нови Сад, ГМСК, инв. бр. И-2639
70. Налаз обдукционе комисије о смрти патријарха Лукијана, Архив Будимске епархије (добитан захваљујући Срђану Ерцегану)
71. Саопштење Конзисторије Архидијезе карловачке о преносу и сахрани патријарха Лукијана Богдановића (концепт), Сремски Карловци, 17/30. октобар 1913, ГМСК, инв. бр. И-5205
72. Позив Конзисторије (формулар) свештеницима за активно учешће на погребу патријарха Лукијана Богдановића, 17/30. октобар 1913, ГМСК, инв. бр. И- 5206
73. Фотографије пронађених остатака тела патријарха Лукијана, АСАНУК, Varia
74. Фотографија чланова комисије која је идентификовала патријархове посмртне остатке, АСАНУК, Varia
75. Конзисторија обавештава православна парохијска звања Архидијезе карловачке о смрти, молебствијима и сахрани патријарха Лукијана, Сремски Карловци, 17/30. октобар 1913, ГМСК, инв. бр. И-5207
76. Парте објављене поводом смрти патријарха Лукијана Богдановића, АСАНУК,
77. Распоред при погребу Његове светости патријарха Лукијана у недељу 20. октобра (2. новембра) 1913. год, ГМСК, инв. бр. И-205
78. Сахрана патријарха Лукијана, 2. новембар 1913, фотограф: N. Simić, РОМС, инв. бр. LXXXV- 1 -3;
79. Захвалност Епископата Митрополије карловачке на изјављеном саучешћу поводом смрти патријарха Лукијана (на српском и немачком), Сремски Карловци, 21. октобар 1913, ГМСК, инв. бр. И-5208-5208/1

Извори

Необјављени

Архив САНУ, Београд, Историјска збирка
Архив САНУ, Сремски Карловци, Фондови: МПА, Сабори, Varia
Архив Српске православне црквене општине Сомбор
Рукописно одељење Матице српске, Нови Сад
Музеј Српске православне цркве, Београд
Музеј Војводине, збирка Срби у Мађарској
Музеј града Новог Сада – Завичајна збирка Сремски Карловци, Историјска збирка

Објављени

Рад српског народноцрквеног сабора по стенографским белешкама од 1908. године, Сремски Карловци 1908.
Успомене проте Стевана Чампрага (избор и увод Федора Бикар), Сентандреја 2001.
Шематизам источно-православне српске Митрополије карловачке за годину 1900. (приредио Димитрије Руварац), Сремски Карловци 1900.

Литература

Гавриловић, Никола, *Карловачка богословија (1794-1920)*, Сремски Карловци 1984.
Ерцеган, Срђан, Лукијан – православни архиепископ карловачки, митрополит и патријарх српски 1908-1913, Сремски Карловци 2013.
Знамења Карловачке митрополије (уредник Динко Давидов), Београд 2007.
Петровић, К. Душан, *Историја Сремске епархије*, Сремски Карловци 1970.
Петровић, Н. Душан, *Патријарх Лукијан Богдановић*, Сремски Карловци 2013.
Петровић, Коста, *Историја Карловачке гимназије*, Нови Сад 1951.
Сава, епископ шумадијски, *Српски јерарси од IX-XX века*, Београд-Подгорица-Крагујевац 1996.
Слијепчевић, Ђоко, *Историја Српске православне цркве*, књ. 2, Београд 1991.
Станчић, Донка, *Архитект Владимир Николић*, Нови Сад 1999.

Периодика

Богословски гласник,
Браник,
Српска мисао,
Српски митрополијски гласник,
Српски Сион

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

271.222(497.11)-732.2:929 Lukijan, srpski
patrijarh(083.824)

ПЕТКОВИЋ, Гордана, 1972-

Лукијан Богдановић последњи карловачки патријарх :
1908-1913 : каталог изложбе / Гордана Петковић ;
[фотографије Феђа Киселички, Душан Ткаченко]. - Сремски
Карловци : Музеј града Новог Сада, 2013 (Нови Сад :
Мултидизајн). - 24 стр. : фотогр. ; 22 см

Тираж 500. - Библиографија: стр. 24.

ISBN 978-86-7637-075-7

а) Лукијан, српски патријарх (1867-1913) - Изложбени
каталози
COBISS.SR-ID 281213191

